

EN
BÄTTRE
VÄRLD

FN-förbundet
UNA SWEDEN

ATT TRYGGA UTVECKLINGEN I VÄRLDEN

Vad kan FN bidra med?

INNEHÅLL

Hälsning från Jan Eliasson	3
Förord	4
<i>Yasmine Sherif:</i> Det räcker inte att reformera FN:s strukturer!	6
<i>Maria Kabatanya:</i> Sätt mänsklig säkerhet i fokus!	11
<i>Katarina Lindahl:</i> Glöm inte genusperspektivet!	16
<i>Anders Nordström:</i> När det krävs kraftsamling är FN som bäst!	21
<i>Anna Bergendahl:</i> Ge flickor chansen till ett värdigt liv!	26
<i>Ulf Flink:</i> Reformeringen av FN måste fortsätta!	30
<i>Gunilla Carlsson:</i> FN måste räta på ryggen!	34
<i>Bengt G Nilsson:</i> Sydsudan – vad har FN och världen lärt?	39
<i>Ulrika Rönmark:</i> Nu måste vi ro tillsammans!	44
Att diskutera!	49

FN BEHÖVS MER ÄN NÅGONSIN

Från mitt kontor på 38:e våningen i FN-skrapan i New York sänder jag en hälsning till dig som precis har börjat läsa FN-förbundets debattskrift ”Att trygga utvecklingen i världen – vad kan FN bidra med?”

FN bidrar med mycket, vilket också flera av skribenterna lyfter fram. Men FN skulle kunna bidra med ännu mer i samband med humanitära katastrofer och i det mer långsiktiga arbetet för förebyggandet av konflikter och hållbar utveckling, under förutsättning att världens länder vill satsa på det.

Det glädjer mig att FN-förbundet lyfter fram betydelsen av att stärka flickors och kvinnors rättigheter, inklusive sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. När vi hjälper

kvinnor och flickor att ta makten över sina liv, kan vi tillsammans förändra världen.

Jag vet att FN-förbundet arbetar med FN:s tre huvudområden, fred, utveckling och mänskliga rättigheter. För att vi ska få en bättre, rättvisare och fredligare värld måste dessa tre områden samverka. Det blir ingen fred utan utveckling, det blir ingen utveckling utan fred och det blir vare sig fred eller utveckling utan respekt för mänskliga rättigheter.

Jag ser fram emot en fortsatt dialog med FN-förbundet om internationella frågor och FN:s roll i världen.

Jan Eliasson

VICE GENERALSEKRETERARE
FÖRENTA NATIONERNA

FÖRORD

När nya globala utvecklingsmål ska utformas måste även FN:s utvecklingssystem omformas för att kunna bidra till att utvecklingsmålen nås till 2030. Det är ett världsomfattande projekt som innebär stora utmaningar för FN och dess medlemsländer. I denna debattskrift ger en rad skribenter sin syn på hur det ska ske.

De FN-organ som ska skydda flyktingar, bidra till utveckling och arbeta med miljöfrågor skapades på 1950-, 60- och 70-talen. Världen har förändrats sedan dess. FN:s utvecklingssystem måste effektiviseras och moderniseras för att uppfylla de krav som ställs i dag. Svenska FN-förbundet har tagit fram denna debattantologi för att sprida information och skapa dis-

kussion om vilken roll FN ska ha för utvecklingen i världen.

Flickors och kvinnors rättigheter, inklusive sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR), är eftersatta och måste stärkas, bland annat genom större svenskt bistånd till ansvariga FN-organ. Flickors och kvinnors situation står i centrum för två av bidragen i antologin.

Andra skribenter har andra infallsvinklar. Några debattörer kritiserar FN:s misslyckanden och diskuterar hur dessa kan undvikas i framtiden medan andra framhåller att behovet av FN är större än någonsin. Dock krävs en förändrad och förtydligad roll för världsorganisationen för att säkerställa att utvecklingsmålen uppnås. Skribenterna diskuterar även reformeringen av FN:s fältarbete, de framsteg som gjorts och de utmaningar som reformarbetet står inför.

Tilltron till FN är stor, men medlemsländerna måste ge världsorganisationen de mandat och de resurser som

krävs för att den ska kunna bedriva ett effektivt arbete när det gäller humanitära insatser och insatser för hållbar utveckling. Inte bara FN-systemet måste effektiviseras. Vad vill medlemmarna med FN-systemet? Är de beredda att låta FN bidra till skydd för mänskliga rättigheter, fred och säkerhet samt hållbar utveckling i de egna länderna?

Det är vår förhoppning att de perspektiv som framkommer i denna antologi leder till diskussion, ställningstagande och engagemang för globala utvecklingsfrågor och vad FN bör bidra med i arbetet för en bättre värld.

Aleksander Gabelic

ORDFÖRANDE
SVENSKA FN-FÖRBUNDET

Linda Nordin

GENERALSEKRETERARE
SVENSKA FN-FÖRBUNDET

Det räcker inte att reformera FN:s strukturer!

Vi behöver en FN-reform som går på djupet och fokuserar på våra attityder, vårt sätt att relatera till FN:s vision och vår definition av den typ av ledarskap som krävs. Vår strävan efter en "större frihet" i enlighet med FN:s stadga begränsas ofta av realpolitik och maktkamp.

"I detta får vi inte misslyckas. En inre röst säger oss att vi, besjälade av en bred och uppriktig känsla för mänskligheten, kan lyfta våra hjärtan och arbeta för fred i en anda av samarbete, målmedvetenhet, självupppoffring och teknisk ansträngning."

Det var 1946 och Förenta Nationernas generalförsamling öppnade sitt första möte. Generalförsamlingens dåvarande president, Dr Eduardo Zuleta Angel, valde sina ord väl. De gav uttryck för den uppriktiga vilja och inspirerande vision som låg till grund för Förenta Nationerna.

2015 fyller FN 70 år. Det är ett passande tillfälle att blicka tillbaka på den vision och det hopp som lade grunden för FN, reflektera över hur långt vi har kommit och se hur vi kan förbättra våra möjligheter att förverkliga denna vision.

FN har gjort framsteg på många områden sedan 1945. Vi har sett ett stort antal länder erkännas som självbestämmande nationer, de flesta har också befriats från kolonisering; vi har sett ett slut på apartheid i Sydafrika; utveckling av internationell rätt; samt vissa ekonomiska framsteg, för att nämna några exempel.

Detta till trots, har vi många stora utmaningar kvar. Fred och respekt för mänskliga rättigheter är fortfarande en dröm för en stor del av världens befolkning. Sedan 1945 har världen drabbats av omkring två hundra väpnade konflikter med över tjugo miljoner förlorade liv. Varje krig innebär allvarliga kränkningar av mänskliga rättigheter och humanitär rätt samt en dramatisk tillbakagång av den socioekonomiska utvecklingen för drabbade länder och även regioner.

Genom mitt arbete i FN sedan 1989 har jag varit stationerad i flera krigs- och postkonfliktområden i Afrika, Asien, Europa och Mellanöstern. Jag har sett mänskligt lidande på nära håll. Jag har också varit stationerad vid FN:s högkvarter i New York och arbetat med policyutveckling på global nivå. Det har gett mig en direkt inblick i de stundom strävsamma, mestadels inspirerande ansträngningarna i FN för att försöka uppnå våra

ideal, principer och visioner, både politiskt och praktiskt.

För 25 år sedan, i början på 1990-talet, såg vi förnyat hopp om "One UN" på det politiska planet. Det var ett uppsving av en mer principfast politisk retorik. Det kalla kriget var över och FN:s konferens om mänskliga rättigheter samman kallades 1993. Folkmordet i Rwanda 1994 och de grova brotten mot mänskligheten i Bosnien, särskilt massakrerna i Srebrenica 1995, fick oss att granska både vårt samvete och hur vi följer internationell rätt i praktiken. Domstolar etablerades för att handskas med folkmord och andra brott mot internationell rätt. Mänskliga rättigheter integrerades i FN:s alla aktiviteter. Säkerhetsrådet engagerades i skyddet av civila i väpnade konflikter och vi såg en växande insikt om att människors skydd och säkerhet är en förutsättning för nationell och internationell säkerhet och stabilitet. FN

förespråkade humanitär intervention och betonade ansvaret att skydda människors rättigheter över nationella gränser, samtidigt som man lyfte fram en dialog mellan civilisationer.

Sedan vände denna positiva utveckling. Året var 2001. Terroristattacken mot World Trade Center ledde till invasioner i Afghanistan och Irak och en tillbakagång till nationella prioriteringar baserade på ”säkerhetsskäl”. Militärer och säkerhetsexperter deltog i multilaterala biståndsforum och förde in ”nationell säkerhet” på biståndsagendan – ofta på bekostnad av rättvisa och mänskliga rättigheter.

Det var inte förrän 2008-2009 som konceptet ”rättvisa” skulle återkomma i dessa sammanhang. Men biståndsfinansiering (framförallt bilateralt bistånd) fortsätter än idag att betona ”nationell säkerhet”, ofta utanför ramen för FN-samarbetet och dess principer.

På det operationella planet har FN varit mer framgångsrikt i att skapa förutsättningar för ”One UN”. Efter FN:s toppmöte 2005 presenterades under 2006 en rapport om hur FN kan arbeta bättre på fältnivå genom större integrering och samarbete, ”Delivering as One”. Det övergripande målet var att stärka FN:s koordinering av humanitär hjälp och utvecklingsbistånd, mänskliga rättigheter och fredsbevarande insatser.

Detta är ett viktigt framsteg. Att arbeta tillsammans genom ”One UN” är en förutsättning för att maximera resurser och bidra till mer effektivt arbete på marknivå. Utifrån min erfarenhet fungerar det bra i de operationer där begreppet ”One UN” avspeglas i attityder av samarbete, vision och ett gediget ledarskap (och mindre bra där dessa faktorer negligerats).

Men det räcker inte med att skapa ”One UN” inom FN:s operationella och praktiska ar-

bete för att möta FN:s ansvar och vision. Vi måste också arbeta för "One UN" på det politiska planet. Då handlar det inte om att försöka uppnå minsta möjliga nämnare, utan snarare om att lyfta upp den gemensamma nämnanen, så att den kommer närmare FN:s grundläggande principer och universella ideal. Det målet kan inte endast och uteslutande uppnås genom att omstrukturera organisationer och processer. Det kräver också att vi arbetar med attityder, vision och ledarskap.

Vår strävan efter en "större frihet" i enlighet med Förenta Nationernas stadga begränsas ofta av realpolitik och maktkamp. Dagligen ser vi hur kärnan i FN:s vision – universella värderingar och rättvisa – får ge vika för egenintresse, straffrihet och selektivitet. Bakom detta ligger både små och stora beslut som fattas dagligen. Trots att det är människor

som fattar dessa beslut väljer vi att reformera strukturer och processer, men inte attityder.

När jag ser tillbaka på de senaste 70 åren, inklusive de 25 åren av min direkta erfarenhet, så ser jag ett stort behov av en FN-reform som går på djupet och fokuserar på våra attityder, vårt sätt att relatera till FN:s vision och vår definition av den typ av ledarskap som krävs.

Endast då kan vi förverkliga Dr Zuleta Angels väl valda ord vid öppnandet av FN:s första generalförsamling 1946. Eller som Dag Hammarskjöld sade (min översättning): "Vårt arbete för fred måste påbörjas i var och ens privata värld. För att kunna bygga en värld utan rädsla måste vi själva vara fria från fruktan. För att bygga en rättvis värld måste vi själva vara rättvisa. Och hur kan vi kämpa för frihet om vi inte är fria i våra egna sinnen? Hur

kan vi be andra att uppoffra sig om vi inte själva är beredda att göra det?”

Det krävs en stor portion självinsikt och moraliskt mod för att fullfölja den etiska politik och det gedigna ledarskap på alla nivåer som krävs för att FN ska kunna sluta gapet mellan vision och verklighet. Sverige har mycket av detta. Det är dags för Sverige att kliva fram, djärvt och modigt, och ta ledningen och inspirera till en världsordning som bygger på de grundläggande principerna i FN. Faktum är att Sverige redan har börjat.

Yasmine Sherif är folkrättsjurist. Hon tog sin jur. kand. vid Stockholms Universitet 1987 och har arbetat internationellt sedan 1988, huvudsakligen i FN, men bland annat också som Adjunct Professor vid Long Island University i New York. Sedan november 2014 är hon chef för Diakonias resurscenter för Internationell humanitär rätt (IHLRC). Sherif har skrivit en bok som behandlar frågan om FN:s vision och ideal från ett mer populärvetenskapligt perspektiv.

Yasmine Sherif

Sätt mänsklig säkerhet i fokus!

Vi måste ha en helhetssyn på den globala utvecklingen och för att åstadkomma detta måste mänsklig säkerhet sättas i fokus. Det handlar om att skapa samhällen där människor kan leva i värdighet, utan rädsla eller nöd.

Under 1960-talet tillhörde Singapore det som då kallades tredje världen. Det gjorde Uganda också. 1968 var båda länders ekonomier likvärdiga. Idag är Singapore ett välmående höginkomstland och ett av världens rikaste, medan Uganda fortfarande är ett utvecklingsland.

Detta är en fascinerande tillbakablick, inte minst mot bakgrund av att arbetet med att formulera den nya globala utvecklingsagendan, post 2015, som tar vid efter millenniemålen, är i full gång. De vitt skilda utvecklingsresorna som Singapore och Uganda har gjort väcker en brännande fråga: Vad borde utgångspunkten för att trygga utvecklingen i världen vara?

Jag anser det nödvändigt att i formuleringen av de nya hållbarhetsmålen beträda ny mark och anamma alternativa tillväggångssätt för att trygga utvecklingen i världen.

En ny måttstock för samhällsutveckling har vuxit ur ett begrepp som introducerades i FN:s arbete för två decennier sedan – mänsklig säkerhet. Begreppets heltäckande karaktär gör det till en självklar utgångspunkt för det multilaterala arbetet kring post 2015-agendan.

2015 fyller begreppet ”mänsklig säkerhet” – human security – 20 år. Det introducerades i FN:s utvecklingsprogram UNDP:s årliga rapport om mänsklig utveckling. Begreppet

uppstod i kölvattnet av kalla kriget som ett sätt att länka samman olika humanitära, sociala och ekonomiska frågor för att lindra mänskligt lidande och säkerställa trygghet. Det omdefinierade den gamla, snäva synen på säkerhet som något som endast kretsade kring militär eller territorial säkerhet.

När begreppet introducerades 1994 sades det vila på två grundvalar: "frihet från rädsla" och "frihet från nöd". Under 90-talets debatter om begreppets olika tolkningar lades även "frihet att leva ett värdigt liv" till. Dessa tre friheter, som har sin grund i FN-stadgan, har kommit att representera målet vad gäller arbetet för mänsklig säkerhet idag.

UNDP-rapporten hade vid lanseringen av begreppet också räknat upp sju grundläggande dimensioner där mänsklig säkerhet bör råda, nämligen ekonomi, samhälle, hälsa, miljö, politik, mat och personlig säkerhet. I

ett tal vid ett möte i generalförsamlingen om mänsklig säkerhet 2012 sammanfattade FN:s tidigare vice generalsekreterare Asha-Rose Migiro andemeningen i begreppet såhär: Mänsklig säkerhet betyder mat på bordet för en hungrig familj. För en flykting är mänsklig säkerhet en fristad. För en kvinna i ett konflikttrabbat område står mänsklig säkerhet för skydd från fara. För ett barn som lever i fattigdom är mänsklig säkerhet möjligheten att få en utbildning.

Denna beskrivning visar tydligt på de fyra grundprinciperna begreppet vilar på – den sätter människan i centrum, tar hänsyn till sammanhanget och är heltäckande samt förebyggande. Jag anser att principerna är kärnpunkten i vad mänsklig säkerhet skulle tillföra post 2015-agendan.

Enligt FN:s enhet för mänsklig säkerhet visar de indikatorer som använts för att mäta fram-

stegen kring millenniemålen oftast på makroekonomiska och makrosociala förhållanden på nationell nivå. Sådan generell statistik kan dölja verkligheten för marginaliserade grupper, regionalt och lokalt. Att inte ta itu med sådana ojämligheter i enskilda länder hämmar utvecklingen. Mänsklig säkerhet skulle innebära att insatser skraddarsys efter varje situations unika förutsättningar. Det skulle därmed leda till effektivisering av utvecklingsarbetet.

Vidare har framgångar på utvecklingsfronten länge mätts utifrån ekonomiskt perspektiv såsom BNP, tillväxt och inkomst per capita. Detta är en snäv syn på utvecklingsfrågor och det nonchalerar viktiga aspekter som behövs för att kunna trygga utvecklingen i alla världsdelar. För att uppnå hållbar utveckling är det viktigt att också ta hänsyn till exempelvis civila och politiska rättigheter. Sådana rättigheter rör bland annat kärnfriheten om att ”leva utan

rädsla”, som mänsklig säkerhet stipulerar, men de hamnar ofta i skymundan vid analys av utvecklingsfrågor.

Tillväxt och andra framgångar på det ekonomiska planet är självfallet bra men ekonomisk utveckling motsvarar som sådan inte hållbar utveckling. Det finns risk att de framgångar som uppnås lätt skulle kunna gå förlorade på grund av faktorer såsom politisk turbulens. En bredare syn på utveckling skulle innebära att även höginkomstländers olika utvecklingsbehov uppmärksammas i utvecklingsagendan. För vissa länder kan detta exempelvis handla om främjande av yttrandefrihet. Att utgå från mänsklig säkerhet skulle därmed vidga begreppet utveckling.

Detta hänger i sin tur samman med en annan styrka med mänsklig säkerhet – vikten av att anamma en helhetssyn i utvecklingsarbetet. Att förstå

hur världen är sammanlänkad och hur detta påverkar utvecklingen i världen är avgörande vad gäller att hitta hållbara lösningar. Enorma biståndsflöden från den rika världen till utvecklingsländerna har inte lyckats råda bot på utvecklingsproblematiken, trots många års givande och tagande. Det anser jag bland annat beror på faktumet att många av de underliggande orsakerna till utvecklingsproblemen inte behandlas. Orättvist utnyttjande av resurser och handelsavtal som missgynnar världens låginkomstländer är några områden där omvärlden påverkar möjligheterna till utveckling. Det är nödvändigt att även ta itu med sådana stötestenar inom ramen för de nya hållbarhetsmålen.

Vidare krävs ett nytt tänk kring bistånd – biståndsberoendet måste brytas. Det multilaterala hållbarhetsarbetet skulle kunna kännetecknas av nya arbetssätt såsom byten av tjänster som teknisk och annan kunskap,

istället för givar- och mottagarmodellen. Det är viktigt att odla en kultur av att ta eget ansvar bland utvecklingsländerna, kontra att förlita sig på att år efter år ta emot hjälp.

Att säkra mänsklig säkerhet skulle dessutom kunna vända trender som brain-drain från låg- och medelinkomstländer till höginkomstländer, något som i längden också kraftigt bidrar till att resurser i form av arbetskraft gagnar den utvecklade världen medan resten av världen hålls tillbaka.

I sin strategiska plan beskriver FN:s enhet för mänsklig säkerhet arbetet på området som "avgörande för FN:s arbete för att minska sannolikheten att konflikter blossar upp och för att övervinna hindren för hållbar utveckling samt främja mänskliga rättigheter för alla". Mänsklig säkerhet är alltså sammanlänkad med FN:s huvudområden: mänskliga rättigheter, fred och utveckling.

Mänsklig säkerhet handlar om att skapa samhällen där människor kan leva i värdighet, utan rädsla eller nöd. När en av de tre kärnfriheterna som mänsklig säkerhet går ut på saknas är risken att hållbar utveckling uteblir. Att verka för att trygga utvecklingen i världen utan mänsklig säkerhet är som att börja i fel ände.

Mervärdet av mänsklig säkerhet är att det kan appliceras på vilken situation som helst. Därför krävs ett brett spektrum hållbarhetsmål som både täcker in förutsättningarna för länder som mitt andra hemland Uganda, och samtidigt speglar de utvecklingsbehov som höginkomstländer som Singapore har. Som utgångspunkt skulle mänsklig säkerhet ge lika mycket utrymme för alla världens länder att, oavsett utvecklingsnivå, utvecklas utifrån sina unika förutsättningar.

Hållbar utveckling blir en naturlig följd av arbetet med att säkra mänsklig säkerhet.

Jag tror att förutsättningarna för att trygga utveckling i världen är betydligt ljusare idag mot bakgrund av FN:s arbete med mänsklig säkerhet under de senaste 20 åren.

Maria Kabatanya är krönikör och frilansjournalist. Hon är ursprungligen från Uganda och har internationella erfarenheter från Rwanda, Israel, Palestina och USA. Kabatanya har bland annat arbetat för Sveriges Radio och tidningen Norran. Bland hennes uppdragsgivare finns OmVärlden, Svenska FN-förbundet och Amnesty Press.

Maria Kabatanya

Glöm inte genusperspektivet!

Jämställdhet handlar globalt främst om att stärka kvinnors rättigheter och inflytande. Kvinnor har, världen över, huvudansvar för barns och vuxnas överlevnad. De flesta av världens jordbrukare är kvinnor som ser till att familjen får mat.

När FN diskuterar frågor om ägande, boende, vägar, brukande av jord och hur samhället socialt organiseras riskerar därför resultatet att bli oanvändbart om inte kvinnor deltar. Deltagande är helt enkelt förutsättningen för att kvinnors och barns perspektiv blir en del av planering och utveckling.

För svenskt bistånd är det okontroversiellt att ha ett genusperspektiv i arbetet för socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling. Men det tog flera årtionden innan FN globalt tog frågor om genus och jämställdhet på allvar. Det hade tagit ännu längre tid om inte kvinnorörelsen och andra progressiva organisationer bidragit till att väcka kontrover-

siella frågor om genus och jämställdhet, t.ex. rättigheter för kvinnor och unga att själva besluta om sina liv, inklusive sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) och den svårlösta abortfrågan.

Vissa frågor kom i fokus i samband med befolkningskonferensen i Kairo 1994. Då "föddes" själva begreppet SRHR, men det gick inte att få enighet om ett rättighetsperspektiv på sexualitet och reproduktion. Motståndet innefattade en "oro" för att rättigheterna skulle innefatta homosexuellas rättigheter och kvinnors rätt till laglig abort. Under processen fram till mötet i Kairo växte SRHR därför fram som ett möjligt begrepp eftersom det

“elegant” undvek att tala om sexuella rättigheter, vilket var och är ett mycket mer kontroversiellt begrepp.

På stora FN-konferenser deltar många kunniga organisationer som konstruktivt samarbetar med varandra och med regeringar. Kontroversiella frågor kräver politiskt handlag, makt och gedigen sakkunskap. Ofta har civilsamhället och deras informella politiska makt stärkts när organisationsföreträdare utsetts till ordinarie delegater i regeringsdelegationer till FN-konferenser. Ett starkt globalt, civilt samhälle var viktigt i Kairo och vid FN:s kvinnokonferens i Peking (1995), som båda hade fokus på kvinnors rättigheter.

Somliga regeringar ser det som en tillgång att samarbeta med civilsamhällets organisationer som ofta har god expertkunskap på områden som sexuell hälsa, förebyggande av oönskad graviditet och sexuellt överförda

sjukdomar. Det blev särskilt viktigt när hiv växte fram som en allvarlig och hotande hälsorisk och det inte fanns fungerande bromsmediciner. Kvinnors utsatthet blev enorm i den tystnad som på många håll omgärdade den som bar på hiv. Det krävdes en strategi för att säkra kvinnors makt över sin sexualitet och möjlighet till omvårdnad, liksom mot diskriminering och tystnad. Kampen mot hiv krävde kvinnors makt över sina liv.

Då spelade FN en viktig roll för att stärka kvinnors och flickors rätt till makt över sin sexualitet och fertilitet. Men det var svårt och fortfarande återstår minst sagt mycket innan flickors och kvinnors rättigheter och global jämställdhet på allvar tar plats i FN:s arbete.

Min bild av FN kan låta överdrivet idyllisk och positiv. Man kan också säga att FN blir kraftlöst just för att det som beslutas

är ett resultat av alltför många kompromisser.

Men vad är alternativet för den som, liksom jag, anser att möten och samtal är viktiga för förståelse och långsiktig fred?

FN är en global och viktig organisation som kan kritiserats för att vara tandlös. Men med sina brister är det sannolikt den enda möjliga globala organisationen som kan spela en roll för utvecklingen i världen. FN är ett av de få ställen, kanske det enda, där ”alla” kan mötas, oavsett vilket land man kommer ifrån, vilken religion man har och oavsett om man är ung eller äldre, man eller kvinna. Men trots det representeras fortfarande en övervägande majoritet av FN:s medlemsländer och organisationer av män.

FN kan vara ett forum för nära och obyråkratiskt samarbete mellan det civila samhällets organisationer och regeringar. Många organisationer bevakar

att FN-arbetet har ett genderperspektiv och att de gemensamma besluten är fruktbara för socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling för kvinnor, barn, unga och män.

FN behövs som aktör för implementering och utveckling av viktiga frågor, t.ex. hälsa, barn och kvinnors rättigheter. FN har redan bra beslut om kvinnors och flickors rättigheter. Det är beslut som kan användas inom FN-arbetet för att påverka och förändra flickors och kvinnors livsvillkor.

Frågor om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter är formellt förankrade inom FN, men i realiteten är de ofta osynliga.

Det gäller även när program som vänder sig till flickor ska implementeras. Däremot har viktiga frågor, som våld och flickors och kvinnors utsatthet, ett tydligare fokus i FN-

arbetet. För närvarande ger resurserna inte möjligheten till ett brett, utåtriktat och engagerat arbete för förändring av det globala samhällets brist på jämställdhet och jämlikhet mellan könen. Istället skulle man kunna hävda att de resurser som satsas understryker de usla ekonomiska villkoren för arbetet med jämställdhet och kvinnors och flickors rättigheter.

Världen krymper med hjälp ny teknik och informationssamhället brer ut sig globalt och finns allt mer påtagligt närvarande på lokalnivå. I den utvecklingen måste FN rikta in sig bredare än till traditionella maktcentra i olika samhällen. FN måste också närma sig de nya maktcentra som byggs i de växande städerna, inom den stora unga generationen, i de nya sociala medierna och i många andra sammanhang.

Det är en utmaning för ett land som Sverige, med en lång tradition av att arbeta nationellt och

globalt för att stödja de krafter som arbetar för kvinnors och ungas rättigheter att fortsätta detta arbete. Den globala utvecklingen kan skapa både oro och engagemang för att stärka kvinnors och ungas rättigheter.

Sedan 1990-talet har dessvärre klimatet för s.k. ”känsliga” frågor förändrats till det sämre. Troligen skulle de beslut som togs på FN:s konferenser på 90-talet om t.ex. SRHR och kvinnors och flickors rättigheter inte vara möjliga att ta i dagens politiska klimat i och utanför FN.

Därför behöver de fattade besluten ”användas” och refereras till. Frågor om rättigheter kopplade till sexualitet och reproduktion är de mest kontroversiella och det vore antagligen oklokt att nu ta upp dem igen, eller att föreslå nya konferenser om de frågorna. Det kan i värsta fall leda till beslut som är en tillbakagång för kvinnors och flickors rättigheter.

Det talas ibland om behovet av att reformera FN. Det kan kännas oroande för det är svårt att övertygas om att förändringar skulle ske med tillräckligt varsam hand. I den tid vi nu lever kan det bli ett riskfyllt projekt där risken för tillbakagång är större än möjligheten till framgång, inte minst inom områden som sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

FN fyller en viktig funktion som mötesplats för regeringar och organisationer och ger civilsamhället möjlighet att påverka beslut. Kanske är FN:s fältarbete alltför ofta lite räddhåget när det gäller kontroversiella frågor som SRHR och ungas rättigheter. Det förklaras vanligen med att man måste ta hänsyn till olika länders kulturer och traditioner. Det är naturligtvis viktigt, men kultur och traditioner är inte rigida, de förändras över tid och

frågan är alltid vem som i varje läge har eller tar sig makten att förändra eller inte förändra.

Min oro handlar därför inte minst om vem som kommer att hålla i taktpinnen för förändringar som rör ungas, särskilt flickors och kvinnors rättigheter.

Katarina Lindahl är debattör och journalist och mycket engagerad i frågor om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Hon var ordförande för UN Women Sverige fram till 2015 och under 20 år generalsekreterare på RFSU. Lindahl ingick i regeringsdelegationerna till FN:s konferens om befolkning och utveckling i Kairo 1994 och till FN:s kvinnokonferens i Peking 1995.

Katarina Lindahl

När det krävs kraftsamling är FN som bäst!

När världen ställs inför stora utmaningar som i fallet ebola läggs prestige och revir åt sidan och FN-organ och organisationer samarbetar för vårt gemensamma bästa. Och det behövs, för i framtiden kommer det internationella systemet att ställas inför helt andra utmaningar med ökningen av diabetes, övervikt och andra "välfärdssjukdomar".

Skriver detta i ett FN-plan på väg tillbaka till Conakry från N'Zerekore, en provins i Guinea på gränsen till Liberia. Jag har besökt en ebolaklinik och talat med de lokala myndigheterna om det internationella samfundets respons. Under några månader¹⁾ arbetar jag för FN med den globala koordineringen för att få stopp på ebolautbrottet. Många tillfällen har getts att se och reflektera över hur de olika FN-organen arbetar och samarbetar.

Ebolautbrottet i Västafrika har skördat tusentals människors liv och fått alla världens politiker att agera på högsta nivå och bidra både politiskt och

ekonomiskt. Situationen har diskuterats två gånger i FN:s säkerhetsråd.

FN har för första gången valt att etablera en särskild hälso-mission (UNMEER) med huvudkvarter i Accra i Ghana. Syftet är riktade och samordnade insatser för att så snabbt som möjligt stoppa utbrottet. Det tog dock tid innan personal rekryterats och kommit på plats, såväl i Accra som i de tre mest drabbade länderna. Med några månaders perspektiv kan man konstatera att det internationella systemet inte var förberett för att agera så snabbt som ett utbrott av en sjukdom av detta slag kräver. Väl på

plats gör dock flertalet av FN-organen ett mycket bra arbete och bidrar med sina kompetenser.

Världshälsoorganisationen WHO står för den epidemiologiska rapporteringen. Det är dock inte alltid att alla aktörer har publicerat och använt sig av samma siffror, något som skapat förvirring. Vad är det egentligen man ska rapportera om? Antalet fall hittills? Det säger inte så mycket om hur utbrottet utvecklas, så bättre är att jämföra dag för dag och vecka för vecka.

Världslivsmedelsprogrammet WFP står för en stor del av logistiken, något som man har lång erfarenhet av. Helikoptertransporter, lager för skyddsutrustning och mycket annat ligger inom WFP:s ansvar. Mattillgången är även något WFP har haft ett naturligt ansvar för. Allt detta utförs mycket fokuserat och med en nästan militärisk disciplin, vilket gör att man inte alltid är så

intresserad av vad andra kollegor gör.

FN:s utvecklingsprogram UNDP har tagit sig an uppgiften att säkerställa att alla nationellt anställda hälsoarbetare och andra får betalt och att de får det extra risktillägg de är berättigade till. Normalt är det Resident Coordinator (RC) som samordnar FN på landnivå, men denna gång är det inte så. Det finns inte heller en ansvarig humanitär koordinator, utan ansvaret ligger hos UNMEER genom en Ebola Crisis Manager i respektive land. En utmaning som dock ser ut att lösa sig relativt konfliktfritt, tack vare bra personkemi och moget ledarskap.

Sammantaget har de olika organisationerna bidragit med just det de är bäst på. Visst har omfattningen och kvaliteten varierat, men insatserna har varit imponerande. Det är sällan man ser en sådan kraft-

samling kring en gemensam utmaning. De flesta av de vanliga reviren har lagts åt sidan och FN:s olika aktörer har valt att samarbeta. När världen ställs inför ett hot eller kris av detta slag kommer det bästa fram hos organisationer och enskilda människor. Alla vill bidra till att göra gott.

Vilka slutsatser kan man då dra av detta inför perioden efter 2015? De av FN uppsatta millenniemålen har bidragit till att världen och det internationella systemet kunnat fokusera på gemensamma uppgifter. Detta har lett till påtagliga resultat. Barna- och mödradödligheten har i princip halverats och förekomsten av malaria har minskat med nästan 50 procent.

Att idag leva med hiv innebär inte att du snart drabbas av aids och dör. 13 miljoner människor har idag tillgång till behandling och antalet nysmittade

minskar för varje år. Mycket återstår dock att göra.

De nuvarande målen har varit enkla och tydliga och lett till viktiga hälsoförbättringar. Målen har dock missat väsentliga frågor och dimensioner som är avgörande för hur vi på ett uthålligt sätt ska kunna förbättra människors hälsa. I Liberia såg vi en mycket positiv trend vad gäller barnadödligheten och en minskad malaria-förekomst. Det grundläggande hälsosystemet var dock mycket svagt och kunde inte hantera utbrottet av ebola. Det räcker alltså inte med riktade insatser, utan systemet måste också fungera vad gäller finansiering, personalförsörjning, management och logistik. Sakerna som nuvarande FN-system inte är särskilt bra på.

Om vi blickar framåt och ser de hälsoutmaningar som redan idag snabbt ökar i omfattning, även i låg- och medelinkomst-

länder, det vill säga diabetes, övervikt, cancer, hjärt-kärlsjukdomar ställs det internationella systemet inför helt andra utmaningar. För att komma till rätta med dessa hälsoproblem måste människor ha möjlighet att göra mer hälsosamma livsstilsval vad gäller t.ex. mat, fysisk aktivitet och rökning. En annan riskfaktor som bidrar till stor ohälsa i världen är en ökande förekomst av allvarliga luftföroreningar, såväl utomhus som inomhus.

Om vi ska kunna säkerställa att människor inte bara överlever sina fem första levnadsår, utan att de också kan leva ett långt och friskt liv, så måste vi mer aktivt än idag arbeta med t.ex. livsmedelsproduktion och matpriser, stadsplanering som möjliggör aktiv transport, och rena energikällor.

Är då det internationella hälsosystemet rätt riggat för detta? Mitt svar är tyvärr nej. Vi har ett internationellt

system som alltför mycket agerar utifrån en gammaldags utvecklingsmodell och som inte kan hantera mer tvärssektoriella och komplexa utvecklingsproblem.

WHO tror fortfarande att det viktigaste för att förbättra människors hälsa är att utöka tillgängligheten till hälso- och sjukvård. Men det som framför allt behövs är ett internationellt system som förmår samhällen och olika sektorer att se att de med ganska enkla medel kan bidra till att få friskare befolkningar, minska luftföroreningarna, bättre matvanor, mer fysisk aktivitet, tillgång till rent vatten och sanitet, men självklart också en mer rättvis tillgång till grundläggande hälsovård.

Hur det internationella systemet valde att hantera hiv-epidemin är dock ett intressant exempel där man skapade UNAIDS just för att det fanns ett behov av ett samlat tvär-

sektoriellt agerande. Man kan dock fråga sig varför inte WHO kunde ta den koordinerings- och ledarrollen.

Mycket talar för att vi behöver ett nytt globalt system där biståndet spelar en mycket mindre roll, medan det istället handlar om hur vi kan hantera hot (t.ex. ebolautbrottet), hur vi kan tillhandahålla globala nyttigheter (forskning, kunskap, vaccin och läkemedel) och där vi skapar en värdegrund som möjliggör för människor att ta mer hälsosamma livsstilsbeslut.

¹⁾ Anders Nordström arbetade för FN med den globala koordineringen för att få stopp på ebolautbrottet oktober 2014-februari 2015.

Anders Nordström är utbildad läkare och chef för WHO:s kontor i Sierra Leone. Han har tidigare varit ambassadör för Global hälsa vid Utrikesdepartementet, biträdande generalsekreterare för WHO och generaldirektör för Sida.

Anders Nordström

Ge flickor chansen till ett värdigt liv!

Afars ökenlandskap susar förbi där jag sitter på en skumpig buss långt från rinnande vatten och skydd mot solen. Mil och åter mil av karga berg och torr jord susar förbi bussfönstret. Virvelvindar av damm dansar över stäppen.

Malika väntar på oss på Barbara May Hospital och hon börjar omgående prata om sitt projekt med en naturkrafts energi. Till den lilla kliniken kommer ett femtiotal kvinnor i veckan. Många av dem har rest långt och haft värkar i dagar och många gånger hänger både mammans och bebisens liv på en skör tråd. Klinikens två läkare jobbar dygnet runt, sju dagar i veckan, och sover i hyddor eller på terrassen utanför förlossningssalen. De nekar inte en enda kvinna hjälp.

Vi går in i den stora förlossningssalen där mammor och bebisar ligger på rad. Någon håller om sitt nyfödda barn –

en annan har precis förlorat sitt. En i vårt resesällskap kommenterar den speciella lukten. ”Det här är lukten av fattigdom. Jag har känt den i Bangladesh och jag har känt den i Kongo. Och här är den igen.”

Mödradödligheten och barnadödligheten är hög i Etiopien. Undernäring och svält är vanliga inslag i vardagens Afar. Och som om det inte vore nog med lidande håller onda traditioner ett fast grepp om människorna.

90 procent av alla kvinnor och flickor i Afar-regionen har utsatts för könsstympning och i

många fall så kallad infibulation; en traditionell rit som går ut på att skära bort både inre och yttre blygdläppar och klitoris, för att sedan binda flickans ben så att könet ska läka ihop. Kvar lämnas ett hål litet som ett riskorn för urin och menstruation. Allt sker osterilt och risken för infektioner är hög. Ansamling av urin och menstruationsblod leder till svåra smärtor och ibland njurhaveri. Många dör. Inför varje förlossning skärs flickan eller kvinnan upp igen och efter förlossningen binds hennes ben och helvetet börjar om på nytt. Ofta utförs detta ingrepp innan flickan fyllt 14 år och det är inte ovanligt att det sker på nyfödda bebisar.

Malika berättar engagerat och upprört att många i befolkningen är analfabeter och därmed analfabeter inför sin egen religion. Många tror att kvinnlig könsstympning är ett religiöst krav. Att Gud har sagt att det måste vara på det här viset. Att

hävda religiös förankring är ett enkelt sätt att kontrollera människor. Att hålla människor i okunskap är ett billigt fängelse. Malikas klinik erbjuder ett ingrepp där de återskapar den naturliga konstruktionen av könet på flickor och kvinnor som utsatts för könsstympning. En liten strimma ljus i ett enormt mörker.

Ytterligare en viktig del av Malikas projekt är att lokalt öka medvetenheten om förekomsten av detta ingrepp och hur fel det är att det får ske. En film som detaljerat visar själva ingreppet visas för män. Responsen har varit dramatisk. Hon berättar om män som spytt, gråtit och skrikit ”They are butchers!” Det visar sig alltså att medvetenheten kring kvinnlig könsstympning tycks vara låg bland män. Och faktum är att kunskapen hos kvinnor i en del fall inte är mycket bättre.

En av läkarna på Malikas klinik berättar om ett fall där hon

lyckats övertala föräldrarna att inte könsstympa sin flicka, och hur de sedan kommit tillbaka förfärade över vad de tror är en missbildning på dotterns könsorgan. Många kvinnor och flickor utsätts alltså så tidigt för könsstympning att de inte vet hur ett kvinnligt könsorgan ser ut innan ingreppet.

De växer upp med andra flickor och kvinnor som utsatts för samma ingrepp.

Analfabetismen och den låga utbildningsnivån är en del av problemet. Utbildning är kunskap om omvärlden.

Utbildning är kunskap om sina rättigheter. Utbildning är makt. Utbildning är frihet.

”You have to understand that we are all circumcised” säger vår tolk. Här lever flickor och kvinnor med dagliga problem med uriner, menstruation och infektioner. De har inte bara upplevt ett fysiskt ingrepp mot sin rätt till sin egen kropp, utan även ett psykiskt ingrepp mot sin integritet och värdig-

het. Flickans blivande man måste vara försäkrad om att hon aldrig varit och aldrig heller kommer att vara med någon annan man. Det är höjden av ovärdighet att inte kunna kissa. Det är kränkningarnas kränkning att vara någons ägodel.

Men det finns hopp. Klanledaren Aden Ruki som vi möter under vår resa har fått hjälp att läsa koranen och är nu övertygad om att Allah inte ber människan att göra detta ingrepp. Aden utsatte sina tre första döttrar för könsstympning, men den fyraåriga och yngsta dottern Lekoó, som ömsom sitter i hans knä och ömsom dansar runt i hyddan i sin röda finklänning, har lämnats orörd. Klanledaren har samlat byn flera gånger för att försöka övertyga invånarna att inte utsätta sina döttrar för detta brott. Jag fylls av en fantastisk känsla som säger att det finns hopp om en början på ett slut på kvinnlig

könsstympning i Etiopien. FN:s arbete och framförallt lokalinvånarnas arbete mot detta makabra brott har börjat ge frukt. Kanske kommer jag under min livstid att få höra om den första generationen etiopiska flickor som inte blir könsstympade.

Kvinnlig könsstympning är ett brott mot de mänskliga rättigheterna och ett stort hinder för utveckling. Könsstympning är också en av anledningarna till den höga mödra- och barnadödligheten i många länder vilket sätter käppar i

hjulet för FN:s utvecklingsmål som ska bidra till att människor får ett bättre liv. Jag hoppas att du vill hjälpa till! Du kan stödja Svenska FN-förbundets projekt Flicka och ge fler flickor chansen till en värdig vardag och ett bra liv.

Anna Bergendahl är artist och låtskrivare. Hon är goodwill-ambassadör för Svenska FN-förbundet och har framför allt engagerat sig för flickors rättigheter och FN-förbundets projekt Flicka.

Anna Bergendahl

Reformeringen av FN måste fortsätta!

Trots att reformeringen av FN:s utvecklingsarbete har varit framgångsrik under de senaste åtta åren kvarstår en rad utmaningar för att förbättra och fördjupa FN-organisationernas samarbete.

Jag har de senaste sex åren arbetat med reformeringen av FN:s fältarbete, det vill säga det initiativ som ska leda till ett mer effektivt och slagkraftigt samarbete mellan FN:s olika beståndsdelar, i fält så väl som i högkvarteren. Utifrån är kanske inte FN-reformen, eller ”Delivering as One”, som det kallas på engelska, särskilt känd. Men inom FN-systemet är det i allra högsta grad en central förändringsprocess som har potential att skapa ett starkare och mer effektivt FN-system, bättre rustat att ta sig an dagens och framtidens utmaningar.

Vad är då FN-reformen och vad ger den uttryck för? Begreppet myntades 2006 då Kofi Annan var FN:s generalsekreterare.

Via en resolution i generalförsamlingen inleddes reformarbetet och åtta pilotländer beslutade att testa modellen genom ett nära samarbete mellan deras myndigheter och FN på landnivå. Reformarbetet utgick från att FN:s olika organisationer, fonder och program på landnivå måste bli bättre på att samarbeta och mer kostnadseffektiva vad gäller utformning och utförande av projekt. Samtidigt syftade reformen till att stärka FN som en enad aktör som pratar med en röst i dialog med myndigheter och biståndsgivare.

Tanzania var ett av de länder som tog sig an FN-reformen som pilotland och jag fick möjlighet att bidra till detta arbete

2009-2012. I Tanzania, där närmare 20 olika FN-organisationer verkar, inleddes reformen med upprättande av gemensamma projekt, en gemensam fond samt harmonisering av olika administrativa procedurer med syfte att effektivisera FN i dess helhet. En annan viktig aspekt var att stärka FN:s chef i landet, den så kallade Resident Coordinatorfunktionen och ge den en starkare roll, så att de olika beståndsdelarna av reformen fick politisk slagkraft.

Varför är dessa förändringar viktiga? I Tanzania – i likhet med de allra flesta länder – står FN för en allt mindre andel av det totala utvecklingssamarbetet. Bilateral aktörer och internationella finansieringsinstitutioner och banker är idag betydligt större samarbetspartners vad gäller monetära bidrag och FN varken kan, eller bör, eftersträva detsamma. I ljuset av denna utveckling blir vikten av FN-reformen tydlig, det vill säga att stärka FN:s komparativa

fördelar som normativ påverkansaktör som lyfter viktiga kärnfrågor om t.ex. mänskliga rättigheter, fattigdomsbekämpning, hälsa och miljö. Här ligger också reformarbetets logik: om FN ska fortsätta att vara relevant med en tydlig normativ roll måste organisationen i sin helhet bli bättre på att föra fram sitt budskap och vara en förändringsaktör, trots att de ekonomiska resurserna är mindre än vad många andra förfogar över.

Vad är det då som fungerat väl med FN-reformen? Utvärderingar av förändringsarbetet i pilotländerna har visat på ett antal konkreta och positiva effekter. Myndigheter och biståndsgivare har identifierat fördelar med att ha en tydligare ingångsport till FN-systemet via Resident Coordinatorfunktionen. Gemensamma projekt och fonder, liksom harmoniserad administration, har gjort FN mer enhetligt, kostnadseffektivt och dess-

utom mer resultatorienterat. I många fall har FN:s gemensamma identitet och varumärke därigenom stärkts. I linje med de utvärderingar som gjorts av FN-reformen har en rad nya länder anammat reformarbetet och idag finns det 43 Delivering as One-länder i världen, vilket i sig förstås stärker den globala reformagendan. När generalförsamlingen inledde arbetet med att formulera ett nytt operationellt ramverk – Quadriennial Comprehensive Policy Review (2012) – kom medlemsländerna överens om att utvidga och stärka FN-reformen och att ge både högkvarter och fältkontor skarpare verktyg för att kunna fördjupa reformarbetet ytterligare.

Trots att FN-reformen varit framgångsrik de senaste åtta åren kvarstår en rad utmaningar för att förbättra och fördjupa FN-organisationernas samarbete. En viktig faktor som flaggats för i pilotländerna är att – trots förstärkt samarbete mellan FN-

organisationerna på landnivå – har högkvarteren bromsat in viktiga initiativ när det gällt gemensamma projekt och harmoniseringen av administrativa processer. De senaste årens globala finanskris har resulterat i minskade resurser till FN som helhet, samt till dess olika grenar. I viss grad har denna utveckling också inneburit ökad konkurrens mellan FN-organisationerna.

I en global miljö där konkurrens om minskade resurser trappas upp har det ofta blivit viktigt för FN:s olika organisationer att bibehålla sina egna identiteter och ett fördjupat samarbete kan då ses som ett hot. En annan utmaning för FN-reformen har varit dess interndrivna fokus. FN:s byråkrati och interna processer har mått bra av förändring och står i behov av ytterligare reform, men det är av yttersta vikt att mervärdet av denna reform gagnar mottagarländerna och, i första hand, de utsatta

människor som får stöd av FN:s program och projekt i fält.

Dessa utmaningar till trots, har de sex år jag har haft förmånen att arbeta med FN-reformen gjort mig övertygad om att organisationen är på rätt spår, även om mer måste göras för att stärka FN:s arbete, framförallt på landnivå. Det är betryggande att Sverige stått upp för FN-reformen sedan 2006, såväl i New York via generalförsamlingen och utskotten, som i de länder där vi har en bilateral närvaro. I t.ex. Tanzania har Sverige bidragit med resurser till en gemensam fond för FN:s samlade program. I New York har Sverige varit en aktiv förhandlingspart som lagt grund för FN:s operationella ramverk, genom vilket FN:s medlemsstater nu gett tydliga riktlinjer för ett fördjupat och förstärkt reformarbete.

De närmaste åren är det av yttersta vikt att Sverige fort-

sätter sitt proaktiva, multilateralarbete i FN och ställer krav på att reformsegmentet i FN:s operationella ramverk införlivas i FN:s arbete. I slutändan är det just medlemsstaterna som bestämmer hur effektivt och relevant de vill att FN ska vara.

Ulf Flink har arbetat för FN i Afrika och Sydostasien de senaste åtta åren med inriktning på krishantering och governance, främst i konflikt- och postkonfliktländer. De senaste åren har han arbetat med FN-reformen i Liberia och humanitär koordinering av FN:s ebolainsatser. Sedan november 2014 arbetar Flink med koordinering av FN:s politiska och humanitära arbete i Syrien.

Ulf Flink

FN måste räta på ryggen!

Under årtionden har FN kommit att utvecklas till en statskramarorganisation, snarare än att tjäna jordens befolkning och vårt enda klot. Nu måste FN räta på ryggen, hävda den unika legitimiteten och i gengäld kräva staternas respekt.

Världen har upplevt en makalös utveckling de senaste femton åren. Vi lever i en tid då kunskap och innovation sprids snabbare än någonsin och med en befolkningsutveckling som inneburit att världen för första gången har en majoritet av unga. Marknader integreras, det totala välståndet ökar och miljontals människor har lyfts ur fattigdom.

När millenniemålen antogs bedömdes 46 procent av världens befolkning leva under fattigdomsgränsen, nu är denna siffra halverad. Under de kommande femton åren är målet att gå mot noll – det är en fantastisk utveckling, men också en enastående utmaning.

För samtidigt är underutveckling och brist på hälsa, rent vatten, sanitet och adekvat utbildning fortfarande realiteten i vissa delar av världen. Det som allt fler tar som en självklarhet är för många fortfarande en ouppnåelig dröm. Män, men framförallt kvinnor och alarmerande många unga, låses fast i fattigdom och har svårt att på egen hand ta sig ur den. Allra värst är förstås situationen för de som lever under ofrihet och i samhällen präglade av konflikt och våld. Lägg därtill att alarmsignalerna om klotets tillstånd, i form av ökade koldioxidutsläpp, försurade hav och utarmade ekosystem ännu inte lett till gemensamma och bindande beslut. Trots att vi människor

kan och vet mer än någonsin tidigare verkar världen oförmögen att ta sig an de mest sårbara och jag tror att många upplever att osäkerheten ökar snarare än minskar dessa dagar. Klimatförändringarna är ett tecken på detta, ett annat är dagens rekordnivåer av människor på flykt.

Vem gör nu vad för att få till en ändring? Dagens beslutsfattare är inne i den första eran efter globaliseringens, urbaniseringens och digitaliseringens genombrott. Men det globala beslutsfattarsystemet är inte organiserat för att ta hand om nationella beslutsfattares oförmåga. Länder har givits legitimitet, genom FN, men hur ser skyldigheterna ut? Och hur väl har världssamfundet organiserat sig för att enas om en gemensam lägesbild och vettig struktur för att tillsammans skapa lösningar?

Under årtionden har FN kommit att utvecklas till en

statskramarorganisation, snarare än att tjäna jordens befolkning och vårt enda klot. Hur kunde det gå så fel?

Så kallade supermakter har tillåtit att sätta dagordningen, och förvisso har en eller annan kris kunnat undvikas för att det har funnits en plattform för konfliktlösning och samlat agerande, men det räcker inte med detta.

Nu måste FN räta på ryggen, hävda den unika legitimiteten och i gengäld kräva staternas respekt. Jag tror att det skulle vara möjligt, inte minst givet hur världen idag uppvisar alltför flera potentia regionala aktörer, som i ökad grad inser behovet av samverkan över nationsgränser, men inte nödvändigtvis skapar resultat genom att hänföra alla frågor till FN i New York. Se hur ASEAN-möten, G20 och annat nu kanske börjat få fason på klimatfrågornas allvar. Visst, det har tagit tid, men är måhända en

nödvändighet om de globala mötena ska kunna nå resultat, eftersom också vägen till lösningarna har diskuterats på regional nivå, närmare människor, marknader och makten.

Jag anser att det är dags för en tydligare arbetsfördelning. Att FN måste renodla sin agendasättande roll, öka förmågan till analys, samförstånd och ansvarsutkrävande. Men att genomförandet måste decentraliseras, eftersom utmaningar, uppgifter och lösningar ser olika ut i olika delar av världen. Detta gäller inte minst på utvecklingsområdet. De kommande femton åren kommer fattigdomskartan att ritas om, ska extrem fattigdom utrotas måste därför också insatskartan förändras. Eftersom det är detta område jag känner till bäst är jag genuint oroad över att bristen på resultat kan undergräva en ny generations tilltro till globalt samarbete. När FN utlovar än

det ena eller andra, på stora givarkonferenser eller genom lokala samarbetspartners och sedan inte kan leverera, uppstår besvikelse. När relevansen i det som levereras uppfattas negativt och insatser inte är inkluderande för mottagaren uppstår misstroende. FN:s utvecklingsprogram UNDP befinner sig i en uppenbar riskzon att inte kunna agera lika relevant som regionala aktörer, vilka befinner sig närmare människor, marknader och maktstrukturer. Läggs därtill den sedan årtionden osannolika byråkratiseringen och bristen på insyn i stora delar av FN:s verksamhet.

Av förklarliga skäl minskar samtidigt givarnas vilja att hålla maskineriet under armarna. De nordiska länderna har här tagit ett stort ansvar, snart blir det kanske frågan om livsuppehållande insatser, men beslutar man om sådana måste man veta att patienten har förmåga att

återfå kraft och vitalitet. På detta tvivlar jag, då nyttan av centraliserade insatser i denna del inte överstiger vare sig risker eller nyttan.

Istället borde utvecklingskunnandet och värnandet om dem som lever i fattigdom och förtryck omvandlas och bli mer likt FN:s råd för mänskliga rättigheter. Med de debatter, granskningar och jämförelser som sker där kan möjligheten till bättre ansvar-utkrävande och utveckling mot ökad respekt för mänskliga rättigheter i världen bli en realitet. Visst, det är inte optimalt, men personligen är jag positivt överraskad över hur FN:s råd för mänskliga rättigheter, trots små resurser och mycket ifrågasättande överträffat förväntningarna och därmed blivit en mycket relevant aktör.

2015 är det internationella utvecklingsåret för EU. Det är samma år som de nuvarande

millenniemålen ska ersättas med förhoppningsvis mer universella utvecklingsmål. Varför då inte passa på att flytta implementeringen av fattigdomsbekämpningen och sätta den i sitt globala utvecklingssammanhang genom att tydliggöra rollen (i detta fall) mellan EU och FN? Detta skulle kunna ge FN möjlighet att utveckla mandat och muskler för att utmana EU i de delar där vi brister, utifrån ett globalt perspektiv. Redan nu går det i denna riktning, med EU som världens största utvecklingsaktör, men utan en tydlig ansvarsuppdelning. Förmodligen beror detta på att alltför få vill erkänna nuvarande tillkortakommanden i FN-systemet och för att EU:s institutioner och ledare kanske inte vill underkasta sig universell granskning av en samlad utvecklingspolitik. Men denna fördelning mellan regionala aktörer och FN skulle kunna användas i andra världsdelar och öka, inte bara

trovärdigheten kring att extrem fattigdom kan utrotas, utan också bidra till att skapa en hållbar utveckling, genom att använda rätt delar av det multilateral systemet till rätt saker.

FN är unikt. Organisationen var absolut nödvändig vid dess tillkomst. Idag, med alla dessa miljarder individer som delar på vårt enda klot och då de gemensamma möjligheterna och utmaningarna är större än vid någon annan tidpunkt, behövs världsorganisationen mer än någonsin. Men organisationen behöver förändras i takt med att världen förändras. Vi lever idag i helt andra realiteter än för 70 år sedan. Det är

dags att i grunden modernisera FN för människornas frihet och fred, fungerande samexistens och gemensamt värnande om vår värld, idag och för framtida generationer.

Gunilla Carlsson var under 15 år vice ordförande för Moderaterna. Hon är tidigare EU-parlamentariker och var under åren 2006-2013 biståndsminister. Inför klimatmötet i Köpenhamn 2009 ledde hon den internationella kommissionen kring klimatförändringar och utveckling. Idag är Carlsson bl.a. styrelseledamot i GAVI (Global Alliance for Vaccines and Immunisation) och rådgivande i Bill & Melinda Gates Europastyrelse.

Gunilla Carlsson

Sydsudan – vad har FN och världen lärt?

I december 2013 kollapsade den nybildade staten Sydsudan och slungades på nytt in i inbördeskrig med massiva flyktingströmmar som följd. Kommer biståndet även denna gång att mätta soldaterna och underblåsa striderna?

Hösten 2001 anlände jag till den lilla staden Lokichogio i norra Kenya. Jag hade rest igenom den en gång tidigare, som rygg-säcksluffare på väg till Sudan. Nu kom jag dit med uppdrag att göra en dokumentärfilm om FN:s då största pågående hjälpoperation i världen, Operation Lifeline Sudan (OLS).

Loki, som staden kallas i folkmun, ligger bara några mil från den sudanesiska gränsen och blev 1989 bas för OLS. Den hjälpoperation som pågick handlade primärt om att frakta nödmat till den hårt utsatta civilbefolkningen i södra Sudan som hade plågats av ett inbördeskrig sedan 1983.

OLS var ett konsortium vars

huvudaktörer utgjordes av FN-organen Världslivsmedelsprogrammet WFP och FN:s barnfond UNICEF. I konsortiet ingick också nära 40 NGO:er, ickestatliga hjälporganisationer, som drog nytta av FN:s logistiska kapacitet.

Vid första anblicken föreföll det vara ett väloljat maskineri. Varje morgon väcktes jag av det karaktäristiska ljudet av Herkulesplan som startade. En hel armada gav sig iväg strax efter gryningen. De var fullastade med säckar innehållande en produkt som hette Unimix, mjöl uppblandat med diverse näringsrika tillsatser. Planen flög in över det krigshärjade södra Sudan till en i förväg bestämd position där människor väntade

på den livräddande lasten. När piloten siktade en stor vit cirkel målbad på marken lade han flygplanet i brant stigning, samtidigt som lastluckan akteröver öppnades och remmar som säkrade lasten skars av. Ut ur baken på planet rasade tonvis med Unimix.

Det var en imponerande uppvisning i hur det humanitära imperativet – plikten att hjälpa – uppfylldes med hjälp av modern teknik och exakt planering.

Jag träffade dock representanter för organisationer som stod utanför OLS och var skarpt kritiska till FN-insatsen. Det som framstod som en seger för humanismen var i själva verket ett bevis på ett monumentalt nederlag, menade flera av dem. Nöden i södra Sudan var först och främst resultatet av ett politiskt misslyckande på högsta FN-nivå. Under de år som kriget hade pågått hade inget seriöst försök gjorts i säkerhets-

rådet att lösa konflikten. Inbördeskriget i Sudan var en icke-fråga. Istället för politisk handling valde världsorganisationen att delegera problematiken till de humanitära grenarna WFP och UNICEF.

Sammantaget jobbade tusentals människor med OLS i Sudan och Kenya. Det var kunnigt folk, experter inom sina områden och till stor del vita utlänningar. De gjorde sitt jobb så gott de kunde och uppbar bra löner. Inget ont i det, folk som räddar liv ska ha bra betalt. Men den gnagande frågan var om OLS på sikt verkligen räddade liv. Eller om den förlängde lidandet genom att legitimera passiviteten hos FN:s säkerhetsråd och andra politiska aktörer.

Loki blev en nödhjälpens Klondyke som drog till sig lycksökare från när och fjärran. Prostituerade flickor anlände från Nairobi med eftermiddagsflyget på fredagen och reste

hem måndag morgon. Hotell och restauranger växte upp i vildmarken, flotta anläggningar med swimmingpool och välförsedda barer. Fortfarande enligt min mening inget konstigt med det. Det var tufft att jobba i södra Sudan och när man fick några dagar ledigt behövde man koppla av. Men ändå stack det i ögonen att se hjälparbetare ligga vid poolen smuttande på paraplydrinkar. Det kunde de göra, eftersom kriget rullade på som en perpetuum mobile medan FN:s säkerhetsråd var upptaget med allt möjligt utom just södra Sudan. Konflikten var och förblev en icke-fråga.

Loki ligger på ett platt slättland. Det är hett som i en stekpanna året om. Enstaka akacieträd skänkte hjälplig skugga åt de varelser som rörde sig över den gigantiska halvöknen som flankerades av blånande berg i fjärran. Det var ett vackert, men obarmhärtigt landskap. De enda människor som

bemästrade de bistra livsvillkoren där var turkanafolket. Boskapsskötare med en mycket enkel livsföring.

De levde under oerhört knappa omständigheter. Eftersom jag hade rest i södra Sudan kunde jag jämföra och konstatera att nöden och livsmedelsbristen var lika utbredd hos turkanafolket som bodde precis utanför Loki, som hos människorna i södra Sudan. Den stora skillnaden var att turkanafolket inte fick någon nödmat. De fick istället ofta bevittna hur mat som skulle ha kunnat rädda livet på dem förstördes medvetet.

Unimix innehöll nämligen bland annat matolja som härsknade efter en tid. Då bedömdes pulvret inte längre vara ätligt. Detta innebar att säckar med Unimix som närmade sig bäst-före-datum måste förstöras. Medan den fortfarande var ätlig fraktades nödmaten ut ur Loki och tippades ner i en grop. Bensin

hålldes på och sedan brann hela härligheten upp.

Den explosiva kraften i Unimix var ännu tydligare i södra Sudan. Där blev nödmaten en del av krigföringen. Regeringen i Khartoum hade genom avtal rätt att förbjuda OLS att matbomba på platser som av någon anledning bedömdes som olämpliga. Det gav Khartoum ett övertag i kriget, eftersom mat var avgörande för soldaternas förmåga att kriga. Genom att tillåta matbombning på vissa platser men inte på andra kunde Khartoum styra OLS verksamhet till sin egen fördel.

Gerillan SPLA, motståndare till Khartoum i kriget, gjorde också sitt bästa för att utnyttja OLS för egen vinning. När mat hade släppts från Herkulesplanen skulle OLS-personal på marken se till att den delades ut på ett någorlunda rättvist sätt. Men när den proceduren var avklarad omdistribuerades maten ofta under överinseende

av någon lokal SPLA-kommandant. Det betydde konkret att gerillan ryckte maten ur munnen på svältande människor och gav den åt sina soldater.

Nödmaten påverkade ekonomin i södra Sudan på flera sätt. Det fanns länge en fungerande livsmedelsproduktion i regionen trots kriget, men nödmaten slog till slut ut den. De som odlade hirs, majs och andra lokala produkter kunde inte konkurrera med gratismaten från OLS. Slutsatsen blev att alla resurser som tillförs i ett krig har en tendens att förlänga kriget. Det gäller även nödmat.

I december 2013 kollapsade den sköra, nybildade staten Sydsudan och slungades in i ett inbördeskrig. Ännu en gång skars människor av från livsmedelsförsörjning och FN startade ett nödhjälpsprogram. Nu dånar åter Herkulesplanen in över de vidsträckta slättlanden med sin livgivande last. Allt är nästan som förut.

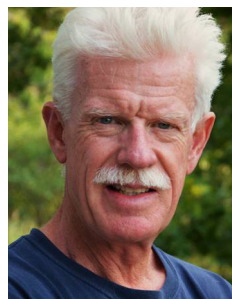
FN:s prognos säger att två och en halv miljoner människor kommer att vara i riskzonen för svält i Sydsudan under första kvartalet 2015. Det behövs minst 25 miljoner dollar i angelägna extraanslag för att häva den värsta katastrofen, enligt UNICEF.

Bilden av striderna påminner mycket om den situation som rådde under det förra kriget. Sporadiska sammandrabbningar mellan regeringsarmén SPLA och utbrytargrupper lojala mot kuppmakaren Riek Machar. Återigen tvingas civilbefolkningen på flykt och mister sina försörjningsmöjligheter. Nödmaten blir än en gång livsviktig.

En stor och kanske avgörande fråga är hur mycket FN har lärt sig av matens roll i kriget. Kommer nödhjälpen ännu en gång att mätta soldaterna och underblåsa striderna?

Att se Herkulesflygplan släppa säckar med mat över områden befolkade av hungrande människor är publikknipande och skänker tillfredsställelse hos givarna. Men vi måste ständigt analysera i vilken mån hjälpen riskerar att bli kontraproduktiv. Är FN berett att lära sig hur detta kan undvikas?

Bengt G Nilsson är journalist och författare. Han har rest och arbetat i Afrika under närmare fyra decennier. 2008 gav Nilsson ut boken "Sveriges afrikanska krig" som handlar om hur svenskt bistånd har stöttat diktaturer och bidragit till krig och våren 2014 boken "Oljans pris" som handlar om den snabbt växande oljeverksamheten i Östafrika.

Bengt G Nilsson

Nu måste vi ro tillsammans!

Post 2015-processen har varit unik när det gäller att arbeta inkluderande, men vi får inte stanna där. Arbetet måste fortsätta och intensifieras, även efter det att målen är fastslagna.

Har du tänkt på att processen som kommer att leda fram till de nya hållbarhetsmålen, den så kallade post 2015-processen, faktiskt är revolutionerande? Sedan världens ledare beslutade att millenniemålen ska ersättas med nya globala hållbarhetsmål 2015, har det pågått ett enormt arbete med att inkludera åsikter från så många olika aktörer som möjligt.

Genom nationella och tematiska konsultationer och en öppen och interaktiv dialog på nätet har privatpersoner, näringsliv och det civila samhället världen över inkluderats i det mest omfattande konsultationsarbete FN någonsin genomfört. Resultatet av detta

ska bli en global vision för den nya utvecklingsagendan som förhoppningsvis kommer att väga tungt när världens ledare ska besluta om framtidens utvecklingsmål. Är du en av de miljontals människor som gjort sin röst hörd på www.myworld2015.org? Bra, då är du med och skriver historia!

Post 2015-processens breda fokus på deltagande och inkludering har förstås stor betydelse för att sätta upp mål som är relevanta för så stor del av jordens befolkning som möjligt. Men frågan är: I vilken utsträckning kommer arbetet med deltagande och inkludering att fortsätta efter det att målen färdigställts?

Vid FN:s konferens om hållbar utveckling 2012 (kallad Rio + 20) betonades betydelsen av de nya målens globala natur. Målen ska alltså vara universella och alla världens länder ska gemensamt arbeta för att de ska uppfyllas. Låt mig upprepa innehållet i föregående mening, då det annars är lätt att förbise dessa annars lite floskel-artade ord: målen gäller alla och vi ska gemensamt uppnå dem. Den observanta läsaren hajar förstås direkt: ”Då gäller ju målen även mig!”

För precis så är det. Om vi menar allvar med universalismen i de nya målen måste var och en av oss inse att vi endast har en båt till förfogande och att vi måste sätta oss i den och tillsammans ro efter förmåga. I en allt mer ihopkopplad värld som inte längre (om någonsin) enkelt går att dela upp i ”rika” och ”fattiga” länder och där vi snarare kämpar mot ojäm-

likhet och klyftor som inte begränsar sig till nationsgränser, krävs förstås en gemensam ansats. Att vi dessutom står för gränsöverskridande utmaningar som klimatförändringar, smittsamma sjukdomar och krig, förstärker ytterligare känslan av att vi faktiskt redan sitter i samma båt. Nu gäller det att hitta en gemensam strategi för att ro oss framåt!

Jag ser framförallt två utmaningar för samarbetet kring de nya målen. För det första måste vi komma överens om en strategi för hur vi ska följa upp att världens länder faktiskt gör vad som krävs för att nå målen. Det gäller att inse olika länders förutsättningar och utifrån dessa hitta en gemensam riktning.

För dagens höginkomstländer krävs det förmodligen en tankeomställning för att vi på allvar ska inse att hållbarhetsmålen även gäller oss och inte

är något som ska åtgärdas i ett diffust "där borta". Här gäller det att ta ansvar för sin egen roll när det kommer till t.ex. koldioxidutsläpp, orättvisa handelsavtal och den skuldbörda många låginkomstländer lever med idag. Dessutom måste tillräckligt med resurser satsas på att nå målen. Här måste höginkomstländerna ta ett särskilt ansvar genom att avsätta tillräckligt med resurser till utvecklingsarbete. Det duger inte att, som dagens givarländer, först fatta beslut om att satsa 0,7 procent av BNI och därefter inte ens nå upp till hälften av vad som utlovats.

Tomma löften som dessa aktualiserar behovet av en granskningsmekanism även när det gäller utvecklingsfrågor, ungefär på samma sätt som FN granskar länders upprätthållande av de mänskliga rättigheterna. Visserligen handlar många av utvecklingsutmaningarna om just mänskliga rättigheter (t.ex. rätten till utbildning, försörj-

ning och en tillfredsställande levnadsstandard), men allt för ofta glöms de ekonomiska och sociala rättigheterna bort, eller hamnar i skuggan av de medborgerliga och politiska rättigheterna.

Det är viktigt att hållbarhetsmålen kopplas ihop med rättighetsperspektivet och vi borde arbeta för att även sociala och ekonomiska rättigheter tas upp i respektive länders granskning när det gäller mänskliga rättigheter. Men i dagsläget krävs det även en separat granskning kopplad till implementeringen av de nya målen, förslagsvis genom Ekonomiska och sociala rådet ECOSOC i FN. Detta skulle kunna sätta större press på länder att visa att de satsar de resurser som krävs och tar frågorna på allvar.

Den andra utmaningen är direkt kopplad till frågan om deltagande och inkludering. Hur ska vi nå resultat i världens

alla hörn? Ett ganska självklart svar är förstås: genom att engagera så många som möjligt i arbetet med att uppfylla målen. Från regeringschefer till gräsrotter. Samtidigt. Viktigast är att låta dem som berörs av utvecklingsmålen få vara styrande när det gäller att definiera vad som krävs för att åstadkomma förändring.

För att åstadkomma exempelvis utbildning för alla räcker det inte med att bygga en skola och sätta upp en skylt att "alla är välkomna". Riktigt tillgänglighetsarbete kräver att det också skapas de fysiska och sociala förutsättningar som krävs för att alla ska kunna tillgodogöra sig utbildningen. Vilka känner bäst till sina förutsättningar? Barn och ungdomar själva förstås. Dessa experter måste konsulteras och inkluderas!

Ofta sammanfaller de grupper som drabbas hårdast av utvecklingsutmaningarna med de grupper som sällan kommer

till tals, eller deltar i beslutsfattande. Det kan handla om ungdomar, kvinnor, minoriteter av olika slag, eller människor med funktionsnedsättning. Detta ses oftast som en dubbel utmaning, men vi skulle lika gärna kunna vända på perspektivet och se det som en dubbel resurs istället. Här finns oerhört mycket kompetens att ta tillvara.

Under mitt jobb som ungdomssekreterare på FN-förbundet och i senare uppdrag har jag fått möjlighet att prata med hundratals ungdomar i Sverige och världen om deras syn på post 2015 och hela tiden har engagemanget varit enormt. Här finns en resursbas av förändringsvilja och idéer som beslutsfattarna egentligen borde slåss om.

Post 2015-processen är unik när det gäller att arbeta inkluderande och det ska bli spännande att se hur detta kommer att avspeglas i de nya

hållbarhetsmålen. Men jag kommer att bli oerhört besviken om deltagandeprocessen slutar där. När målen väl är satta vill jag se en minst lika omfattande och inkluderande satsning på att implementera målen och hitta lösningar. FN kan sätta standarden för arbetet, men lokala beslutsfattare måste följa. I Sverige behövs arbetet med inkludering och hållbarhet på alla nivåer: nationellt, i kommuner, landsting, skolor, på fritidsgårdar. Här behövs erfarenhetsutbyte och samverkan mellan olika aktörer. Vi har särskilt mycket att lära av det civila samhället, som har lång erfarenhet av normkritiskt tänkande, av att hitta metoder för att nå ut till marginaliserade grupper och av att skapa tillgänglighet och förutsättningar för deltagande. På vilket sätt kan du bidra?

Det ska bli spännande att se hur post 2015-processen påverkar ägandeskapet av de nya målen. Det grundliga förarbetet är en bra förutsättning för att fler ska engagera sig när det är dags att arbeta för målens uppfyllande. Vi har kommit en bra bit på väg, men ännu återstår det viktigaste inkluderingsarbetet. Ju fler vi är, desto bättre resultat kommer vi att få!

Ulrika Rönmark är skolhandläggare på Svenska FN-förbundet. Hon var tidigare ungdomssekreterare på FN-förbundet och projektledare för Ung Minoritet, en samarbetsplattform mellan de fem nationella minoriteternas ungdomsförbund i Sverige.

Ulrika Rönmark

ATT DISKUTERA!

Det räcker inte att reformera FN:s strukturer!

Vad menar Yasmine Sherif när hon påstår det?

Hur skulle du definiera FN:s vision?

I artikeln beskrivs framsteg som FN gjort sedan 1945.

Vilka framsteg tycker du är de största?

I artikeln beskrivs också utmaningar som FN och världens länder står inför. Vilka utmaningar tycker du är de största? Vad krävs för att FN och världens länder ska kunna hantera dessa?

Initiativet One Un/Delivering as One har påverkat FN:s fältarbete i många länder. Sherif menar att reformeringen också måste genomsyra de politiska beslut som fattas i exempelvis generalförsamlingen eller säkerhetsrådet. Diskutera den ståndpunkten!

Sätt mänsklig säkerhet i fokus!

Vad menar Maria Kabatanya när hon påstår det? I artikeln jämförs Singapore och Uganda. Vilka faktorer anser du ligger bakom utvecklingen i de båda länderna sedan 1960-talet? Varför har de utvecklats så olika?

Diskutera de tre friheterna som mänsklig säkerhet bygger på! Ge exempel på vad friheterna kan innebära för en människa!

Kabatanya menar att utveckling ofta mäts utifrån ekonomiska perspektiv och hävdar att det är en snäv syn på utveckling. Diskutera den ståndpunkten!

I artikeln betonas att det krävs ett nytt tänk kring bistånd och att bistandsberoendet måste stoppas. Diskutera den ståndpunkten!

Glöm inte genusperspektivet!

Vad menar Katarina Lindahl när hon påstår det?

Lindahl menar att kvinnors deltagande i möten, konferenser och förhandlingar är en förutsättning för att kvinnors och barns perspektiv finns med i arbetet för hållbar utveckling. Diskutera den ståndpunkten!

Varför är sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) och rätten till laglig abort så kontroversiella i FN-sammanhang?

Lindahl lyfter fram betydelsen av att civilsamhällets organisationer kan delta på FN-konferenser med sin kunskap och kan påverka regeringar och de beslut som fattas. Diskutera den ståndpunkten!

Lindahl menar att reformeringen av FN måste ske med varsam hand så att organisationen inte försvagas istället för att förstärkas, inte minst när det gäller SRHR. Diskutera den ståndpunkten!

När det krävs kraftsamling är FN som bäst!

Vad menar Anders Nordström när han påstår det?

Nordström menar att FN-systemet kommer att ställas inför stora utmaningar med den globala ökningen av "välfärdssjukdomar". Diskutera den ståndpunkten!

Hur ska människor få möjlighet att göra mer hälsosamma livsstilsval? Vad krävs av regeringen, berörda myndigheter, företag, organisationer och individen själv?

Nordström anser inte att det internationella hälso-systemet, inkl. WHO, är rätt riggat för att bidra till att barn ska överleva sina första levnadsår och att människor ska kunna leva ett långt och friskt liv. Vad anser du behövs för att barnadödligheten ska minska och för att människor ska kunna leva långa och friska liv? Diskutera!

Ge flickor chansen till ett värdigt liv!

Vilka känslor får du när du läser Anna Bergendahls krönika?

Diskutera kränkningar av flickors och kvinnors rättigheter! Är några kränkningar värre än andra?

Diskutera orsaker till kränkningarna? Vad kan stoppa kränkningarna?

FN:s befolkningsfond UNFPA samarbetar bl.a. med byledare och religiösa ledare för att diskutera kränkningar av flickors och unga kvinnors rättigheter som könsstympning och barnäktenskap och få dem att ta ställning mot kränkningarna och få ett stopp på dessa. Diskutera om ni tror att det är ett bra initiativ.

Vad mer kan en familj, närsamhället, skolan, lokala myndigheter, regeringen i ett land och FN göra för att stoppa kränkningarna? Vad vet du om FN-förbundets projekt Flicka?

Reformeringen av FN måste fortsätta!

Vad menar Ulf Flink när han påstår det?

Diskutera FN:s fältarbete! Hur många och vilka FN-organ kan finnas på plats i ett land? Vad gör de olika FN-organen? Överlappar FN-organens arbete varandra? Hur finansieras FN-organens arbete?

Diskutera reformeringen av FN:s fältarbete, Delivering as One eller One UN! Vad innebär reformeringen? Varför måste FN:s fältarbete reformeras?

Flink påpekar att FN står för en allt mindre del av det totala utvecklingssamarbetet i flertalet länder. Vilka andra aktörer nämner han?

Flink menar att FN är en påverkansaktör som lyfter viktiga kärnfrågor. Diskutera vem eller vilka FN ska påverka! Flink nämner några kärnfrågor. Diskutera betydelsen av dessa och/eller andra kärnfrågor! Hur svårt är det för FN att arbeta med dessa frågor?

Diskutera vad Sverige kan/bör göra för att driva på reformeringen av FN:s utvecklingsarbete!

FN måste räta på ryggen!

Vad menar Gunilla Carlsson när hon påstår det?

Carlsson anser att världen har upplevt en makalös utveckling under de senaste femton åren. Håller du med? Vad har hänt?

Samtidigt beskriver Carlsson en värld som står inför stora utmaningar. Diskutera några stora utmaningar! Vad krävs för att världen ska komma till rätta med dessa?

Carlsson hävdar att FN utvecklats till en statskramarorganisation. Vad menar hon med det? Håller du med? Hon hävdar att så kallade supermakter tillåts att sätta dagordningen. Diskutera!

Carlsson hänvisar till regionala organisationer, ASEAN och G20 som viktiga aktörer. Hur bedömer du dessa aktörer jämfört med FN? Hon tar också upp EU och FN. Diskutera hennes inställning!

Carlsson avslutar med att säga att FN måste moderniseras i grunden. Hur ska FN moderniseras? Enas om tio reformförslag och hur de ska kunna genomföras. Skicka förslagen till FN-förbundet, berith.granath@fn.se

Sydsudan – vad har FN och världen lärt?

Hur beskriver Bengt G Nilsson situationen i Sydsudan när den nybildade staten kollapsade 2013?

Varför kollapsade staten? Vad vet du om bakgrunden till Sydsudans utbrytning ur Sudan 2011?

Hur beskriver Nilsson Operation Lifeline Sudan (OLS) och hjälparbetarna som jobbade för olika FN-organ?

Nilsson kritiserar nödmaten Unimix som FN distribuerade med Herkulesplan. Diskutera beskrivningen! Ska FN sluta distribuera livsmedel i samband med humanitära katastrofer? Diskutera!

FN-förbundet samlar in pengar till Världslivsmedelsprogrammets humanitära insatser, vilket även inbegriper livsmedel, i Syrien. Vad anser du om det?

Nilsson kritiserar säkerhetsrådet som inte tog upp inbördeskriget i Sudan under alla de år kriget pågick. Han menar att FN istället delegerade problematiken till de humanitära grenarna WFP och UNICEF. Diskutera hur bristen på politisk vilja och enighet i säkerhetsrådet påverkar konflikter och förvärrar lidandet för de människor som är drabbade!

Nu måste vi ro tillsammans!

Vad menar Ulrika Rönmark när hon påstår det?

Rönmark beskriver post 2015-processen. Vad vet ni om den? Vad ska den leda fram till?

Om ni har tillgång till dator, besök www.myworld2015.org. Diskutera de föreslagna 16 målen. Vilka sex mål anser du vara väldigt viktiga för en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling? Kan ni enas om sex mål?

FN:s nya utvecklingsmål som ibland kallas för hållbarhetsmål och som ska ta vid när millenniemålen fasas ut 2015 är universella. De ska alltså uppfyllas även i Sverige. Diskutera det faktum att alla länder ska arbeta för att målen nås! Vilka krav ställer det på Sveriges regering och riksdag, kommuner och landsting, det civila samhällets organisationer, inkl. FN-rörelsen i Sverige, näringsliv och forskare? Hur skulle ni vilja vara med i arbetet med de nya utvecklingsmålen? Vad tycker ni att FN-förbundet ska göra? Skicka förslagen till FN-förbundet, berith.granath@fn.se

SVENSKA FN-FÖRBUNDET

Vi har många individuella och engagerade medlemmar i ett hundratal lokala FN-föreningar. Vi är även en paraplyorganisation med ett nittiotal svenska riksorganisationer anslutna till oss. Att vara medlem i Svenska FN-förbundet är ett sätt att visa sitt stöd för FN-tanken. Delta i debatten och engagera dig för en bättre värld. Bli medlem! www.fn.se/medlem

Vi samlar in pengar till FN:s arbete i fält

Vi bedriver ett flertal projekt för att samla in pengar till FN:s arbete i fält. Det handlar till exempel om att stödja minröjning, om gratis skolmat i fattiga länder och om flickors rättigheter. Utöver detta samlar vi genom Insamlingsstiftelsen FN-fonden in pengar till FN:s livsmedelsprogram i Syrien.

Stöd FN-förbundets projekt **Flicka**

Läs mer på www.fn.se/flicka

Stöd FN-förbundets projekt **Skolmat**

Läs mer på www.fn.se/skolmat

Stöd FN-förbundets projekt **Minor**

Läs mer på www.fn.se/minor

Ställ dig bakom FN-förbundets krav på jämställdhet

Läs mer på www.fn.se/jamstallldhet

EN
BÄTTRE
VÄRLD

Vi gör skillnad.

*Vi skapar en bättre värld genom att varje dag
arbeta för fred, utveckling och mänskliga rättigheter.
Som medlem och bidragsgivare skapar du hopp och
räddar liv. Nu och i framtiden.*